

VLAAMSE RAAD

ZITTING 1994-1995

29 NOVEMBER 1994

VOORSTEL VAN DECREET

– van de heer L. Standaert –

ter vervollediging van de scheiding van Kerk en Staat

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

1. Inleiding

Dit voorstel van decreet maakt deel uit van een drieluik van wettelijke initiatieven om de scheiding van Kerk en Staat te vervolledigen. Bij de Kamer van Volksvertegenwoordigers werden reeds ingediend : de vervollediging van de grondwettelijke en de wettelijke scheiding van Kerk en Staat, het openstellen van alle ambten in de kerken zonder onderscheid te maken naar ras, kleur, geslacht. Inzake Vlaamse materies moeten drie decreten opgeheven worden. Het streven naar de eenheidsschool zal het onderwerp uitmaken van een apart voorstel van decreet.

Het geheel bevat de nodige regelgevende initiatieven om enkele vergeten woorden van Jezus Christus opnieuw in de actualiteit te brengen : „Geef de keizer wat de keizer toekomt, geef God wat God toekomt”. De financiering van de erkende erediensten kost de Staat jaarlijks een goeie 20 miljard frank. Dat is ongeveer 5 percent van ons federaal deficit en een klein derde van het jaarlijkse tekort in de sociale zekerheid. Links heeft ons geleerd dat „we de centen moeten halen waar ze zitten”, bijgevolg zijn de bijbelse woorden actueler dan ooit tevoren.

¹ Mt. 22.10.

In België wordt het financiële wel en wee van de door de wet erkende erediensten geregeld door een viertal grondwetsartikelen en ongeveer 400 koninklijke en ministeriële besluiten, wetten, decreten, keizerlijke decreten, regentsbesluiten, ordonnantiën, basiswetten van het Koninkrijk der Nederlanden, besluiten van Willem van Oranje-Nassau, enz. Om te komen tot een strikte scheiding van Kerk en Staat, om de verregaande ethische invloed van de godsdienst op de politiek te beëindigen, moet deze lange sliert wetten die de financiering van de erediensten regelt, opgeheven worden en moeten de goederen teruggegeven worden aan de kerken.

Het is geenszins de bedoeling om op onze beurt – maar dan met een verschil van acht eeuwen – een kruisvaart te ontkenen en martelaars te maken. De libertijnen doen slechts een poging om godsdiensten en kerken strikt te scheiden van de Staat. Wij stellen ons wel, samen met R.K. **Merton**², vragen omtrent het zo veel genoemde nut van godsdiensten. Het openslaan van enkele geschiedenisboeken doet de vraag rijzen of de godsdienstbalans een positief en een batig saldo levert. In het kader van de recente pauselijke uitspraken zijn een politieke discussie en een breed maatschappelijk debat omtrent de scheiding van Kerk en Staat een dringende noodzaak. De eenzijdigheid van het wederzijds respect heeft lang genoeg geduurd.

2. De eenzijdigheid van het wederzijdse respect

Artikel 19 en artikel 20 van de Grondwet erkennen dat elke Belgische burger de vrijheid heeft om al dan niet tot een eredienst toe te treden. Aan dit elementaire grondrecht mag er, op grond van onze libertijnse principes, niet worden geraakt : vrijdenken betekent denken zonder enige vorm van morele en/of fysieke dwang en geldt ook voor mensen die wensen een geloof te belijden. Wij aanvaarden op het domein van ethiek en esthetiek in wezen geen enkele vorm van autoriteit – en zeker niet van een transcendente of sacrale aard – maar brengen wel respect op voor andersdenkenden. Respect houdt evenwel een principe van wederkerigheid in. En juist dat principe vinden wij bij de grote godsdiensten niet, noch vandaag, noch in het verleden. Als libertijn, stellen wij ons vragen omtrent het maatschappelijk nut van godsdienst en zijn wij vragende partij om het debat te openen. Wij worden hierin gesteund door de vele miljoenen, vroegere, huidige en toekomstige slachtoffers van godsdienstoorlogen, kruisvaarten, inquisities, fatwaha's, jihads, mensenoffers, vervolgingen, verbanningen, martelingen, concentratiekampen en moorden. In naam van een belijdenis, een geloof en de aanbidding van boven- en/of buitenaards(e) wezen(s), plane(et)(en), dier(en), beelden, bergen, enzovoort zijn reeds te veel misdaden begaan. Ook de erkenning van fouten en misdaden laat veel te wensen over. Zonder afbreuk te willen doen aan het recht op godsdienstvrijheid willen wij toch de intolerantie van godsdienst tegenover andere godsdiensten en tegenover agnostici en atheïsten ter discussie brengen. Zo is de fatwah tegen Salman Rushdie onaanvaardbaar. Net zoals het verketteren van homoseksuelen en lesbiennes een blaam inhoudt voor de christelijke filosofie die de naastenliefde predikt. Het is enigszins aanvaardbaar dat de katholieke Kerk zijn volgelingen verbiedt euthanasie te plegen, maar diezelfde Kerk zou evenwel een elementair respect moeten opbrengen voor de mening van andersdenkenden. Het maat-

* R.K. Merton, *Social Theory and Social Structure*, The free Press, New York, 1969, hoofdstuk 1, p. 83.

schappelijk debat rond gevoelige onderwerpen als euthanasie, AIDS en abortus mag niet geblokkeerd worden door de verdragingsmanoeuvres van bevriende politieke partijen. Vooral wanneer die Kerk gefinancierd wordt door de gemeenschap, onder meer met de belastingen van die andersdenkenden.

3. Een brokje „vaderlandsche” geschiedenis

Vandaag zitten wij opgezaald met een stuk vaderlandse geschiedenis dat zijn wortels vindt in de Napoleontische bezetting van ons land. De toenmalige goedgekeurde wetgeving is de laatste 200 jaar niet meer fundamenteel gewijzigd. Zoals altijd draait het om centjes.

Iedere Staat heeft altijd geprobeerd zijn onoverkomelijke schuldproblemen via de inbreng van zijn ingezetenen³ op te lossen. We schrijven herfst 1789 wanneer de toenmalige Franse minister van Financiën Necker verklaarde dat hij zich niet langer kon redden met de beschikbare geldmiddelen. Het volstond niet om nieuwe wetten samen te stellen om een ideale „verlichte” staat! op te bouwen. De Staat had een krachtige financiële grondslag nodig om de revolutie te doen slagen. Hierop diende de bisschop van Autun, Talleyrand, bij de Nationale Vergadering te Parijs een motie in „qui mettait à la disposition de la nation tous les biens de l’église”⁵. De Kerk was in het bezit van grote rijkdommen ter waarde van 2 à 3 miljard pond. Een uitweg leek het drukken van de zogenaamde assignaten, een soort obligaties of papieren geld – uitgegeven op onderpand van het kerkelijk grondbezit – en die af te lossen uit de opbrengst van de verkoop van dat **grondbezit**.⁶ Aldus werd op 2 november 1789 met 22 stemmen meerderheid het „décret qui met les biens ecclésiastiques à la disposition de la **nation**”⁷ goedgekeurd.

Hierop volgde een ware golf van heksenjacht, gepaard gaande met beeldenstorm, waarbij de guillotine niet werkloos bleef. In 1790 werd door de Nationale Vergadering de zogenaamde „Burgerlijke grondwet voor de geestelijkheid” **aangenomen**⁸, waardoor de Kerk onder democratische controle kwam te **staan**.⁹ Bisschoppen en priesters werden voortaan verkozen door het volk en niet meer aangewezen door de koning of de paus.¹⁰ Na de inbezitstelling van de kerkgoederen en de benoeming van de eredienaars als

³ Eén van die ingezetenen is volgens Montesquieu de Kerk zelf : „Le **clergé** doit contribuer aux charges de l’Etat, quoi qu’en disent l’Ancien-Testament”. Montesquieu, *De l’esprit des lois*, Tôme II, Flammarion, Paris, pag. 167.

⁴ Zie Jean Jacques Rousseau’s *Contract Social*. Hans Joachim Störig. Geschiedenis van de filosofie. Het Spectrum. Antwerpen, 1977, pag. 362.

⁵ Gabriel Hanotaux, *Histoire de la nation française*, TOME VI, Librairie Plon, Paris, 1922, p. 501.

⁶ Carl Grimberg, *Wereldgeschiedenis*, Deel 5, Bosch & Keuning, Baarn, 1982, pag. 53.

⁷ L. Bon, *Législation des paroisses en Belgique*, Société Nationale propagation des bons livres, Bruxelles, 1842, p. 267.

⁸ „Les Constituants, pour une fois, réconciliaient Voltaire et Rousseau en achevant, le 12 juillet 1790 d’échafauder la Constitution civile du clergé.” Gabriel Hanotaux, op. cit. p. 504.

⁹ „Voltaire jadis avait regretté que les princes catholiques ne fussent pas assez hardis pour déclarer que l’Eglise doit dépendre uniquement des lois du souverain” Gabriel Hanotaux, op. cit. p. 504.

¹⁰ Carl Grimberg, op. cit., p. 54.

staatsambtenaren kon de betaling van de wedden en pensioenen van die eredienaars door de overheid niet uitblijven. Aldus zag op 24 augustus 1790 het „décret sur la constitution civile du clergé et la fixation de son traitement” het daglicht. De parochianen werden ertoe verplicht bij te dragen in de kosten van de eredienst maar eisten middels hun afgevaardigden – de **matriculari**¹² – een recht op controle op de besteding van de gelden.

Na de annexatie van onze gebieden bij Frankrijk in 1795, werden de goederen van de Belgische kerkfabrieken genationaliseerd op grond van de decreten van 2-4 november 1789 en 28 oktober - 5 november 1790. Een groot gedeelte van de goederen werd **verkocht**¹³ : „pour qu'ils servent de gage aux frais de la guerre dont les pays **délivrés** devront supporter une partie, puisque cette guerre a pour but de les affranchir.”¹⁴

Nadat het Concordaat van 26 messidor jaar **IX** (15 juli 1801) tussen de Franse keizer Bonaparte en paus **Pius VII** de katholieke eredienst had **hersteld**¹⁵, werden de parochiekerken en de pastorieën op grond van de wet van 18 germinal X (8 april 1802) „relatif à l'organisation des **cultes**¹⁶” overgedragen aan de gemeenten” en ter beschikking gesteld van de kerkelijke overheid. De inrichting en de bevoegdheid van de kerkfabrieken zijn geregeld door het keizerlijk decreet van 30 december 1809 dat werd gewijzigd en aangevuld door de wet van 4 maart **1870**.¹⁸ Krachtens artikel 92, 1° en 3°, en artikel 94 van het keizerlijk decreet moeten de gemeenten instaan voor de toereikendheid van de inkomsten van de kerkfabriek wat betreft de in artikel 37 bepaalde lasten (kosten van de eredienst, honoraria van predikanten, versiering en onderhoud van de Kerk) en de zware herstellingen aan kerkgebouwen. Deze verplichting wordt bevestigd door artikel 131, 9° van de Gemeentewet dat tot de verplichte uitgaven van de gemeente rekent : „de hulpelden aan de kerkfabrieken en consistories, overeenkomstig de desbetreffende bepalingen wanneer de middelen van die instellingen ontoereikend **blijken**.”¹⁹

4. Een woordje over het prijskaartje

Tijdens onze zoektocht naar de kostprijs van de Kerk, zijn wij tot de spijtige vaststelling gekomen dat een grondige bud-

¹¹ L. Bon, op. cit., p. 267.

¹² M. Vauthier, Précis du droit administratif de Belgique, DCI, 1950, pp. 252.

M. Damoiseaux, Traité pratique de l'administration des fabriques d'église, 1957, nrs. 1-5.

¹³ A. Mast, Overzicht van het Belgisch Administratief Recht, Story Scientia, Gent, 1986, nr. 490, p. 468.

¹⁴ Th. Juste, Histoire de Belgique, Bruylant-Christophe & Cie, Bruxelles, 1868, pag. 101.

¹⁵ „Het concordaat erkende de katholieke godsdienst als die van de meerderheid van de Fransen. Het maakte een einde aan de verdeeldheid van de geestelijkheid en hervormde de kerk.” Jean Mathieu-Rosay, De ware geschiedenis van de pausen, CODA, Antwerpen, 1993, p. 342.

¹⁶ L. Bon, op. cit., p. 270.

¹⁷ Deze is tevens verplicht aan de pastoor een pastorie te bezorgen of bij gebreke hiervan een vergoeding voor huisvesting.

¹⁸ J. Dujardin, Praktisch handboek voor gemeenterecht, Die Keure, Brugge, 1989, p. 281.

¹⁹ A. Mast, op. cit., p. 472/473, nr. 495.

gettaire analyse onmogelijk blijkt. Anderen zijn ons trouwens hierin vooraf **gegaan**.²⁰ Alleen al het feit dat de rondgedeelde ministeriële documenten geen kant en klaar overzicht geven van de bestede budgetten, doet ons besluiten dat bepaalde zaken het daglicht niet verdragen. Toch kunnen we schatten dat ongeveer 92,5 percent van de subsidies uitgekeerd wordt aan de katholieke eredienst terwijl de resterende 7,5 percent verdeeld wordt over de andere erkende erediensten en de lekdienst : jaarlijks rinkelen ongeveer 20 miljard Belgische belastingfrankjes in de kersschalen en de offerblokken. Het betreft de rechtstreekse factuur van de katholieke Kerk aan de overheid waarbij geen rekening gehouden wordt met de privé-inkomsten, zoals giften en legaten, stoeltjesgeld, collectes. Deze financieringswetten dateren echter van voor de periode van het verlichte denken, maar hebben nu nog steeds kracht van wet in België waar de „Aufklärung”, na 150 jaar onafhankelijkheid, nog niet echt is doorgedrongen.

Wanneer de Grondwet in haar artikel 21 stipuleert dat „de Staat niet het recht heeft zich te bemoeien met de benoeming of de installatie der bedienaren van enige eredienst, terwijl artikel 181 van diezelfde Grondwet wel stelt dat de wedden en pensioenen van de bedienaren der erediensten ten laste komen van de Staat²¹, komen de libertijnen in opstand. De 7.250²² **epifyten**²³ en hun gebouwen kosten de burgers jaarlijks 20 miljard **frank**²⁴ of 5 percent van ons federaal deficit. Dat voor de 18 percent Belgen die zich nog één maal per week aangetrokken voelen door het **klokkengeluid**²⁵. In deze gedachtengang erkent de wetgever dus het bestaan van erediensten die voldoen aan de religieuze verlangens van een **minderheid**²⁶ van onze populatie. Via de provinciewet (artikel 69, 9°) en de nieuwe gemeentewet (artikel 131, 9° en 13°) worden de uitgaven van de kerkfabrieken, consistories en bisschoppelijke kerken en seminaries bijgepast wanneer de middelen van die instellingen ontoereikend blijken”. Het betreft hier dan zowel de uitgaven rond bijvoorbeeld het liturgisch **brood**²⁸ als de paraffinekaarsen en andere heilige voorwerpen toebehorend aan de eredienst. Bovendien worden ook nog woningen ter beschikking van de clerus gesteld en dat alles op kosten van de straat. Het is diezelfde straat of Staat, die mag opdraaien voor 90 percent van de restauratiekosten van de beschermde monumenten bestemd voor de erkende erediensten. Kenmerkend voor onze politieke zeden is dat het opendraaien van de gemeentelijke financiële kraan opvallend minder welwillend verloopt indien de niet-katholieke godsdiensten om subsidiëring vragen.

De grote dispariteiten in de beloningen zijn te wijten aan de toepassing van artikel 181 van de Grondwet, dat in zijn com-

²⁰ Jos Grobбен, De prijs van God, Knack, 23.9.1992, p. 16/19.

²¹ Zie bijv. de wet van 18 juli 1990 betreffende de wedden van de titularissen van sommige openbare ambten en van de bedienaars van de erediensten (BS, 5 september 1990, p. 16971).

²² NIS, Statistisch Jaarboek 1989, pag. 509.

²³ „Het parasitisme als enige praxis van de kerk”, Friedrich Nietzsche, De Antichrist, De arbeidspers, Amsterdam, 1978, pag. 114.

²⁴ Grobбен, Jos, De Prijs van God, Knack, 23.09.1992, pag. 16.

²⁵ Het Belang van Limburg, De Belgen in de Kerk, 3.3.1992.

²⁶ Frank Beeke, op. cit., pag. 138.

²⁷ A. Mast, Overzicht van het Belgisch Grondwettelijk recht, E. Story-Sctentia, Gent, 1985, pag. 555.

²⁸ Zie bijv. het koninklijk besluit van 12 juli 1989 tot vaststelling van de modellen van de begrotingen en rekeningen op te maken door de kerkfabriekraden van de orthodoxe dienst in haar bijlage, pag. 13769 (BS, 5 augustus 1989).

mentaar stelt dat de wedden van de bedienarten van de katholieke eredienst op twee essentiële beginselen zijn geënt :

„1. het beginsel van de vergoeding, dit wil zeggen de schadevergoeding voor tijdens de 18de eeuw gepleegde roof van kerkelijke bezittingen ten gunste van de Natie ;

2. het geheel van de sociale dienstverlening waarvoor de bedienaren der erediensten in de samenleving instaan.

De aan de bedienaren van de overige niet-katholieke erediensten uitgekeerde bezoldiging is alleen op het beginsel van de sociale dienstverlening ten behoeve van de samenleving gestoeld, aangezien deze erediensten niet onder de verbeurdverklaring van goederen hebben geleden. De voor de vaststelling van die bedragen gehanteerde criteria houden tegelijk rekening met de behoeften in verband met de bediening van de erediensten, met de historische context en met de representativiteit van die erediensten op het Belgisch grondgebied. ”²⁹

Verschillende vergaande conclusies zijn inherent aan dit systeem van vergoedingen. Er bestaat geen enkele relatie tussen vraag en aanbod, want indien er morgen nog slechts 1 percent van de Belgische bevolking kerkelijk zou zijn, dan nog blijft zowel het aantal bedienaren als de weddenlast behouden, om dan maar te zwijgen van de vele leegstaande kerkgebouwen. Los van het probleem der representativiteit kunnen we tevens stellen dat dit systeem zwaar discrimineert doordat de gehele populatie middels belastingen moet bijdragen tot de behoeftenbevrediging van slechts 18 percent van het Belgische volk. Het opteren voor een **Kirchensteuer**³⁰ is ook geen afdoende oplossing omdat alle burgers toch nog verplicht worden om een gedeelte van hun inkomsten af te staan aan een Kerk of aan een niet-kerkelijke organisatie c.q. lekdienst. Bovendien leidt het automatisch bijpassen van het deficit niet tot een rationeel beheer omdat er geen enkele incentive voorhanden is om uitzonderlijk eens een jaar met bonus af te sluiten. Toepassing van het niet goedgekeurde wetsvoorstel van Philippe Moureaux om de Kerk een boekhoudkundige regelgeving op te leggen, zou een oplossing kunnen bieden om het beleid van de diverse kerkfabrieken en rekeningen in de open(baar)heid te brengen. Tot slot voelen burgers zich dubbel gepakt : naast hun belastingbijdrage, betalen zij nog eens afzonderlijk voor de genoten **diensten**.³¹ En dan rest de vraag : hoe lang moeten wij blijven betalen voor de Franse beeldenstorm, wanneer zullen de Kerken schadevergoeding betalen voor hun fouten tegen de mensheid ?

5. De Kerk in het land van de dappersten van alle Galliërs

„De verhouding tussen Kerk en Staat in België wordt niet

²⁹ Wetsontwerp betreffende de wedden van de titularissen van sommige openbare ambten en van de bedienaars van de erediensten ; verslag namens de Commissie voor de Justitie, Belgische Kamer van filksvertegenwoordigers, gewone zitting 1992-1993, 26 november 1992, Stuk Nr. 632/Ad. 3, p. 5.

³⁰ Ester Band, Handwörterbuch des steuerrechts, Bonn. Joseph Listl, Grundriß des nachkonziliaren Kirchen-rechts, Regensburg.

³¹ Zo stelt het koninklijk besluit van 24 oktober 1984 betreffende de tarifiëring der katholieke eredienst welke prijs voor welke diensten betaald moet worden.

gekenmerkt door een volledige scheiding van de **machten**³². „De godsdienst wordt door de openbare macht niet aangezien als een zuivere **privé-aangelegenheid**.³³ Twee korte zinnen uit juridische werken die aantonen dat vaderlijke Staat en moederlijke Kerk nog niet in het echt gescheiden zijn. In vergelijking met een resem andere democratieën waar de echtscheiding tussen beide instituten hetzij door onderlinge toestemming, zo niet op grond van feiten, reeds kracht van gewijsde heeft, hinken de dappersten van alle Galliërs na.

„De betrekkingen tussen Kerk en Staat kunnen dus beter worden geschetst in het licht van hun wederzijdse onafhankelijkheid.“³⁴ Bij ons heeft het principe van de wederzijdse onafhankelijkheid een nieuwe dimensie gekregen en kan het omschreven worden als enerzijds een juridische organisatorische onafhankelijkheid en anderzijds een volledige financiële afhankelijkheid. Zo heeft de Kerk te allen tijde het recht om nieuwe bisdommen en parochies op te richten zonder dat zij de instemming van het burgerlijk gezag behoeft, hoewel die beslissing de burgerlijke overheid pas verbindt wanneer deze via een wettelijk besluit hiermee haar akkoord heeft **bevestigd**³⁵. Onroerende goederen van de Kerk die ten tijde van de Franse Revolutie werden **genationaliseerd**³⁶, maken **vandaag**³⁷ eigendom uit van het gemeentelijk patrimonium. De gemeente is wettelijk verplicht deze ter beschikking te stellen van de lokale kerkelijke overheid om er hun grondwettelijke vrijheid der erediensten in uit te oefenen. De wederzijdse onafhankelijkheid is dus in werkelijkheid een fictie.

6. Naar een echte scheiding van tafel en bed

Daar godsdienst geen openbare dienstverlening is en de erediensten slechts in de immateriële behoeftebevrediging van een **minderheid**³⁸ voorzien – nog afgezien van de dysfuncties van **religies**³⁹ – vinden de libertijnen in navolging van **Meslier**⁴⁰ dat de directe gebruiker zelf, onmiddellijk bij de consumptie van die diensten ter plaatse, ook volledig moet instaan voor de bekostiging.

Het concept waarbij men godsdienst als een maatschappelijk middenveld beschouwt met taken die de overheid moet garanderen – maar zelf niet kan uitvoeren – wordt door de libertijnen totaal verworpen. Voor Spinoza was het reeds lang duidelijk dat er tussen de kerken en de Staat een strakke

³² J. Dujardin, *Handboek voor Gemeenterecht, Die Keure, Gent, 1989, pag. 280.*

³³ Beeke Frank, *De Gemeente in het brandpunt, Vormingscentrum Herman Vos, Brussel, 1988, pag. 138.*

³⁴ Mast, *op. cit.*, pag. 555.

³⁵ Bijv. de wet van 5 april 1962 houdende erkenning van de wijzigingen aan het aartsbisdom Mechelen en van de oprichting van het bisdom Antwerpen.

³⁶ Zie de decreten van 2-4 november 1789 en van 28 oktober-5 november 1790.

³⁷ Ze werden immers aan de gemeenten overgedragen op grond van de wet van 18 germinal jaar X (8 april 1802) volgens V. Vandermoere, *Kerkbesturen, Die Keure, Brugge, 1990, pag. 66.*

³⁸ J.M. Yinger spreekt van een maatschappelijke groep, J.M. Yinger, *The scientific study of religion, London, 1970, p. 7.*

³⁹ „In what sense does religion make for integration of the larger society, if the content of its doctrine and values is at odds with the content of other, non-religious values held by many people in the same society ?” R.K. Merton, *Social theory and social structure, The free press, New York, 1968, p. 83.*

⁴⁰ Ronald Commers, *Het vrije denken – het ongelijk van een humanisme, WB Press, Brussel, 1991, pag. 254.*

scheiding moest komen⁴¹. De Staat mocht zich volgens Locke niet bemoeien met niet-politieke zaken.” De verstremgeling van Kerk en Staat heeft in ons land tot op heden „pour objet de faire passer les laïques sous la dépendance la plus absolue du **clergé**”⁴³ waardoor „het belang van de priester altijd sterker zou zijn dan dat van de Staat.”⁴⁴ En dat past niet in het licht van een waar postmodern **deconstructivisme**⁴⁵ waarbij de egotische mens vrij dient te zijn.

Wil men een reële scheiding van Kerk en Staat bewerkstelligen, dan kan men de aanbevelingen van Godefroy opvolgen : „Que ceux qui veulent des prêtres les paient !”⁴⁶ Volgens Rossay moest apostel Petrus immers ook zichzelf onderhouden : „Petrus werd met open armen ontvangen in Rome en dadelijk werd er voor hem uitgekeken naar logies, naar behoorlijk werk zodat hij zijn familie kon onderhouden en niemand tot last moest **zijn**.”⁴⁷ Het principe „de gebruiker betaalt” werd immers reeds voor 1795 in Frankrijk toegepast doordat de parochianen verplicht werden bij te dragen in de kosten van de **eredienst**⁴⁸. En dit principe willen wij hier en nu opnieuw invoeren.

Daar een systeem van kerkbelasting zondigt tegen het libertijnse non-discriminatiebeginsel, rest er ons enkel alle wetten en decreten met betrekking tot de financiële gevolgen van de erkenning der erediensten af te schaffen en de kerkgebouwen in volle bezit aan de Kerk te restitueren. De Kerken dienen voortaan maar zelf-bedruipend te zijn zonder nog ooit een beroep te mogen of kunnen doen op de financiële hulp van de overheid. Hiermee lijkt ons een volledige scheiding tussen Kerk en Staat doorgevoerd. Legistiek technisch beschouwd moeten wij daartoe het volgende besluit en decreet op heffen.

L. STANDAERT

⁴¹ Commers Ronald, Op. cit., pag. 186.

⁴² H.E.S. Wohing, Politieke filosofie, Aula – Het Spectrum, Utrecht, 1993, pag. 137.

⁴³ Claude Henri de Saint Simon, Œuvres, Tome III, Nouveau Christianisme, Anthropos, Paris, pag. 124.

⁴⁴ Jean-Jacques Rousseau, Het maatschappelijk verdrag, Wereldbibliotheek, Amsterdam, 1953, pag. 153.

⁴⁵ Leo Apostel, Gebroken orde, Kritak, Leuven, 1992, p. 112.

⁴⁶ Godefroy, La nation grevée constitutionnellement par une religion, 1792, in : Alex Mellor, Histoire de l'anti-clericalisme français, Mame, Paris, 1966, pag. 25.

⁴⁷ Mathieu Rossay, De ware geschiedenis van de pausen, Coda, Antwerpen, 1993, pag. 12.

⁴⁸ Mast, Overzicht van het Belgisch Administratief Recht, E. Story-Scientia, Gent, 1986, pag. 46%

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1

Dit decreet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 39 van de Grondwet.

Artikel 2

Het besluit van de Vlaamse regering van 4 juli 1984 tot bepaling voor het Nederlandse taalgebied van de verdeling der kosten voor werken aan beschermde monumenten bestemd voor een erkende eredienst, seminaries en pastorieën, gewijzigd bij het besluit van de Vlaamse regering van 19 januari 1994, wordt opgeheven.

Artikel 3

Het decreet van 30 oktober 1984 houdende de bekrachtiging van het besluit van de Vlaamse regering van 4 juli 1984 tot bepaling voor het Nederlandse taalgebied van de verdeling der kosten voor werken aan beschermde monumenten bestemd voor een erkende eredienst, seminaries en pastorieën, wordt opgeheven.

L. STANDAERT
